herpy

SLANGER

Eastern Hognose Snake

Heterodon platirhinos

Heterodon platirhinos er en kraftig snog fra det østlige Nordamerika med opadvendt snude, som den graver med i sandet. Truet breder den halsen ud, hvæser og spiller til sidst død. I naturen lever den næsten kun af tudser, og derfor er den sværere at holde end de fleste andre slanger: mange dyr tager ikke mus uden videre.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Heterodon platyrhinos; Heterodon browni*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**50-115 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**30-31 °C**
Temperatur, nat	**16-22 °C**
Luftfugtighed	**50-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Vinterhvile	**12-15 °C** 8 uger
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**18-24 mdr.**
Kuldstørrelse	**10-30 æg**
Kuld pr. år	**1**
Inkubation	**45-90 dage** ved 28-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning 338/97, står ikke på EU's liste over invasive arter og er ikke omfattet af forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015, som ikke nævner slægten Heterodon. Der gælder kun dyrevelfærdslovens almindelige krav. Dyrevelfærd hører under Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Om arten

Heterodon platirhinos er en tykkroppet snog med bredt hoved og en let opadvendt, spids snude, som bruges til at grave i løs jord. Farven varierer meget fra egn til egn: fra gråbrun, gul og orange til rød, grønlig, grå og helt sort. Mange har mørke pletter, kvadrater eller bånd på en lysere grund, mens andre er næsten uden tegning. Bugen er grå, gul eller cremefarvet, og undersiden af halen er lysere end bugen. Ungerne er lyse med mørke pletter i skiftende rækker.

Voksne dyr er typisk 50-75 cm lange, og de største hunner når op mod 115 cm. Hunnen er større og kraftigere end hannen, og hannen har den længste hale. Ungerne er 16-21 cm ved klækningen.

Arten er berømt for sit forsvar. Truet løfter den hovedet, breder hals og nakke ud som en kobra, hvæser højt og støder med lukket mund i stedet for at bide. Hjælper det ikke, vælter den om på ryggen med åben mund og hængende tunge, afgiver et ildelugtende sekret og ligger helt stille. Vendes den om på maven, vælter den om igen. Det er bluf, og det virker også hos de nyklækkede.

H. platirhinos hører til de bagtandede slanger. De forstørrede tænder bagest i overkæben og en mild gift hjælper den med at dæmpe tudser og andre padder. Giften er tilpasset padder og er ikke farlig for mennesker; hos allergiske kan et bid dog give lokal hævelse. Arten er nært beslægtet med *Heterodon nasicus*, men er meget sværere at holde, fordi den næsten kun æder padder.

Navnet *platirhinos* kommer af græsk *platys*, bred, og *rhinos*, snude, og hentyder til det brede, flade snudeskjold. Slægtsnavnet *Heterodon* betyder "anderledes tand". Arten blev beskrevet i 1801, og der regnes ikke med underarter.

Udbredelse og levested

Heterodon platirhinos lever i den østlige halvdel af Nordamerika: fra det sydlige Ontario i Canada og det sydlige New Hampshire og Massachusetts langs østkysten til det sydlige Florida. Mod vest går udbredelsen til Minnesota, Nebraska, Kansas, Oklahoma, Texas og New Mexico. Ved den nordlige grænse bliver bestandene tyndere.

I den nordøstlige del af området er arten gået tilbage på grund af tab af levesteder, trafik og forfølgelse; den forveksles ofte med en giftslange og aflives af den grund. Arten lever i lav tæthed og er svær at få øje på.

> **Oprindelig udbredelse:** USA og Canada.

LEVESTED

H. platirhinos lever på tør, veldrænet, sandet jord: i åbne fyrreskove, på gamle marker, i skovbryn og på strandvolde og klitter, hvor der er mange tudser. Den findes fra havniveau til omkring 830 m over havet, i gennemsnit ligger den på omkring 330 m.

Arten er dagaktiv og mest aktiv midt på dagen. Den graver sig ned om natten, ved at skubbe snuden ned i jorden og vride forkroppen fra side til side, og kan komme 25 cm ned eller mere. Den er aktiv fra april til september-oktober, og når temperaturen falder til omkring 19 °C, går den i dvale alene i gravede gange eller forladte gnaverhuller. Aktive dyr har en kropstemperatur på 23-34 °C. Et dyr har et strejfområde på omkring 40-50 hektar.

Føden er især tudser af slægten *Anaxyrus*; den tager også frøer, salamandre, krybdyr og deres æg og i sjældne tilfælde små pattedyr og fugle. Den graver tudser op af jorden og holder fast i dem med de forstørrede bageste tænder, også når de puster sig op.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 40 cm (længde × bredde × højde). Gulvarealet er vigtigere end højden, for arten er aktiv og graver. Nyklækkede unger kan bo i 40 × 20 × 25 cm og unge dyr indtil et års alderen i 50 × 30 × 35 cm; et større terrarie er dog ikke noget problem for en ung slange, så længe der er mange skjul.

Bunden skal være mindst 8 cm dyb, og 10-15 cm til store hunner, så slangen kan grave sig helt ned. En blanding af ca. 70 % ubehandlet muldjord og 30 % legesand holder gange uden at falde sammen. Lidt tørv i blandingen gør, at bunden holder mere fugt. Giv skjul i begge ender, gerne af kork, og sten, grene og kunstige planter til at kravle under. Skjul og potter må ikke have små åbninger, som slangen kan sidde fast i.

Låget skal sidde tæt og være sikret mod at blive skubbet op, for også unger slipper ud gennem små sprækker. Brug aldrig tape, som slangen kan sidde fast i. Glasterrarier skal have tre sider afdækket udvendigt, så slangen føler sig tryg. Terrariet bør ikke stå i direkte sol ved et vindue, hvor det let bliver for varmt.

TEMPERATUR

Hold en tydelig gradient. Solpladsen skal være 30-31 °C, og resten af terrariet 24-29 °C om dagen. Om natten slukkes varmen, og temperaturen må gerne falde til 16-22 °C, men aldrig under 16 °C.

Varmen kommer bedst ovenfra, fra en halogenpære eller glødepære over en flad, lys sten, fordi den efterligner solen og varmer både luft og bund. Alle varmekilder styres af en termostat. Mål overfladetemperaturen på solpladsen med et infrarødt termometer, og hold øje med lufttemperaturen i den kølige ende med en digital føler.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 50-60 %. Det er en anelse mere end for den nære slægtning *Heterodon nasicus*, og et hygrometer viser, om tallet holder. Selve bunden skal være tør, fordi en fugtig bund giver hudproblemer, men giv et skjul med let fugtig sphagnum, som slangen kan krybe ned i, især når den skal skifte hud.

En bred, tung skål med frisk vand stilles i terrariet, gerne så stor, at slangen kan ligge i den. Står den i den varme ende, hæver den også luftfugtigheden. Skift vandet hver dag, og desinficér skålen en gang om ugen. Brug postevand; destilleret vand er ikke bedre.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har gavn af klart dagslys. Lyset kan være tændt 12 timer i døgnet året rundt eller følge årstiderne med 14 timer om foråret, 16 om sommeren, 10 om efteråret og 8 om vinteren.

UVB anbefales. Arten hører til Ferguson-zone 2, og målet er et UV-indeks på 2-3 på solpladsen. Et T5 HO-rør på 6 % UVB, der dækker halvdelen til to tredjedele af terrariets længde, skal sidde 25-35 cm over slangens ryg på solpladsen, når det er monteret over net, og 35-45 cm uden net. Kontrollér gerne med en UV-måler, og skift røret hver 12. måned. Terrariet skal også have skygge og skjul, og om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I naturen æder *H. platirhinos* mest padder, især tudser, men også firben og andre smådyr. I fangenskab er fodringen den sværeste del af pasningen: mange dyr, især unger, afviser mus i begyndelsen. Målet er en slange, der tager optøede mus suppleret med andre byttedyr. Der er flere veje dertil, og de kan kombineres:

- Optøede mus med duft af padde eller fisk. Gnid musen med en optøet frø fra opdræt, fx *Xenopus laevis*, eller med fisk; også lidt hønsebouillon kan skjule musens lugt.
- Optøede frøer fra opdræt, fisk og optøede små firben.
- Vagtelæg som supplement.

Mus er kalorierig kost, og dyr, der kun får mus, bliver let overvægtige. Giv derfor mus i passende mængde, og supplér jævnligt med frøer, firben eller fisk. Brug ikke vildfangede padder som foder: de kan bære parasitter og være forgiftet af sprøjtemidler.

Byttet skal højst være lige så tykt som slangens hoved, ellers kaster den op. Hellere flere små byttedyr end ét stort. Tilbyd det med en lang pincet, for slangen slår efter byttet fra alle sider, og bevæg det let, så det ligner et levende dyr. Optøet bytte skal være kropsvarmt, omkring 37 °C. Unge dyr fodres hver 4.-5. dag, voksne en gang om ugen. Rør ikke slangen i 24-48 timer efter et måltid. Pudr byttet let med kalk og vitaminer en gang imellem.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Heterodon platirhinos er rolig, men mere sky og defensiv end *H. nasicus*. Hold håndteringen på en gang om ugen. Lad nye dyr falde til i to uger, og start først, når de æder regelmæssigt. Vask hænderne, så de ikke dufter af mus eller padder, og tag ikke slangen op, hvis den har spist inden for 48 timer eller er ved at skifte hud. Gå frem fra siden, ikke oppefra, og støt hele kroppen.

Udfaldene er bluf, og bid er sjældne. Slangen bider næsten kun, når den forveksler en hånd med mad. Bidet er sjældent mere end små rifter; kun hvis slangen holder fast og tygger, kan giften give lokal hævelse, og hos allergiske kan den give en kraftigere reaktion. Løsn slangen roligt i stedet for at rive den af. Rens såret med sæbe og vand, og søg læge ved tydelig hævelse.

Hold dyrene enkeltvis; kun til parring skal de sammen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnen er større og kraftigere end hannen, og hannen har den længste hale. I naturen bliver hanner kønsmodne efter 18-24 måneder ved ca. 40 cm fra snude til kloak, og hunner efter omkring 21 måneder ved ca. 45 cm. Der er kun lidt dokumentation for avl i fangenskab, og kønsmodenheden i fangenskab er ikke dokumenteret.

PARRING

Parringen følger efter en køleperiode. Stop fodringen først i november, og sluk for varmen to uger senere, så slangen får stuetemperatur på 20-22 °C. Flyt dyret til en lufthullet beholder med lidt bund i et termostatstyret kølekammer på 12-15 °C i omkring otte uger, og vej det hver til hver anden uge. Taber det mere end 10 % af vægten, afbrydes vinterhvilen. Unge dyr under et år skal ikke have vinterhvile. Slangen skal være sund, før den køles ned.

Tag dyret ud, hold det i to uger ved stuetemperatur, og tænd derefter varmen igen. Fodr en gang eller to, og sæt hannen ind til hunnen, når begge æder igen. Hannen følger hunnens duftspor. Parringen sker i april-maj i naturen og kan vare op til tre dage. Hunnen kan gemme sæd til næste forår.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æggene en til halvanden måned efter parringen, i naturen i juni-juli. Kuldet er typisk 10-30 æg, i sjældne tilfælde op mod 40, og gennemsnittet ligger omkring 25. Hunnen lægger én gang om året. Æggene vejer 3-12 g.

Sæt en æglæggekasse i terrariet, når hunnen er tydeligt tyk bagtil: en plastikkasse med hul i låget, fyldt med fugtigt sand eller fugtig muldjord, så hunnen kan grave sig 10-15 cm ned. Fodr hende ofte, mens hun bærer på æg og efter lægningen.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt over i en kasse med fugtigt vermiculit eller fugtigt sand, og vend dem ikke. Inkubér ved 28-30 °C. Æggene klækker efter 45-90 dage, oftest efter omkring 60 dage; i naturen ligger rederne ved 23-26 °C. Æg, der falder sammen eller bliver mugne, er som regel døde.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 16-21 cm ved klækningen. Hold hver unge for sig i en lille kasse med køkkenrulle, et skjul, en lav vandskål og en varm ende; holdes de sammen, kan de æde hinanden. Forstøv halvdelen af kassen let hver dag, så ungerne ikke tørrer ud, men lad den aldrig blive våd. Mange unger spiser kort efter klækningen. Start med små optøede frøer fra opdræt eller pinkymus med duft af frø eller fisk, og vær tålmodig: mange afviser mus i starten.

Unge fodres hver 4.-5. dag og vejes jævnligt. Vokser de for hurtigt, bliver de fede, så fodr dem ikke for ofte.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, når den spiser, men flere problemer går igen:

- Appetitløshed er den hyppigste fejl, især hos nye dyr og unger. Tilbyd forskellige byttedyr, duftsæt, og tjek temperatur og skjul. Vej slangen ugentligt; pludseligt vægttab er et faresignal.
- Overvægt, hvis slangen fodres for ofte eller næsten kun får mus.
- Opkast, hvis byttet er for stort, eller slangen er blevet rørt for tidligt efter et måltid.
- Luftvejsinfektioner ved for lav temperatur, træk, støvende bund eller dårlig udluftning. Arten er modtagelig, og tegnene (hvæsende vejrtrækning, slim fra næsen) ses ofte først sent.
- Hudskift, der hænger fast, når luften er for tør. Giv et fugtigt skjul.
- Parasitter og indvoldsorme, især hos dyr, der har ædt vildfangede padder. Få en afføringsprøve undersøgt.
- Mider i bunden og på slangen.

Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, ikke vil æde i flere uger, har åben mund eller ændret afføring.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.